

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

ใจอิทธิมเสียอย่างเดียวไม่เดือดร้อน

ก่อนจึงหัน

การแนะนำสั่งสอนพระทุกวันนี้เราไม่ได้สอนโดยตรงแล้วแหละ ไม่ได้ประชุมสอนพระอบรมพระเหมือนแต่ก่อน แต่ก่อนอบรมเป็นพักเป็นตอนจริงๆ ถึงวาระก็เทศน์อบรม เทศน์อยู่ข้างบน เช่นอาทิตย์หนึ่งบ้าง หรือสิบวันบ้าง ประชุมอบรมพระโดยเฉพาะตลอดมา พออายุเข้า ๘๐ ก็หยุด ที่จะหยุดไปเลยที่นี้ทางบ้านเมืองก็ยุ่งเข้า ก็ออกช่วยชาติบ้านเมือง เลยไม่ได้หันหน้ามาอบรมพระสั่งสอนพระ สอนก็สอนอย่างนี้ละ แจกจ่ายกันไปเลยไม่ทั่วไม่ถึง ไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย

การสอนพระเป็นอย่างหนึ่ง การสอนฆราวาสเป็นอย่างหนึ่ง ไม่ได้เหมือนกัน สอนพระจะสอนให้ไปไกลไรไถนาได้ยังงี้ใช้ไหม สอนฆราวาสก็จะให้มาอดข้าวอดนอน อยู่ในนี้มันก็ไม่ได้ การสอนก็แยกกันไปๆ พระก็ให้รู้หน้าที่ของตนเท่านั้นก็เหมาะสมแล้ว ถ้าพระไม่รู้หน้าที่ของพระ พระนี้แล้ว หน้าที่ของพระคืออะไร หลักของพระที่จะได้รับเป็นผล ทั้งเหตุทั้งผลไปด้วยกัน ศีล สมาธิ ปัญญา นั้น

ศีลคืออะไร พระทั้งองค์นั้นละคือกองศีล กองสมาธิ กองปัญญา อยู่กับพระ กองวิมุตติหลุดพ้นอยู่กับพระ ที่นี้กลับตรงกันข้ามอีก กองนรกอเวจีก็อยู่กับพระ ถ้าเป็นพระอลัชชิตาหาความละเอียดบ่าบไม่ได้นรกอเวจีอยู่กับพระทั้งหมด ถ้าพระเป็นผู้บวชมาตั้งใจต่ออรรถต่อธรรม แล้วศีล สมาธิ ปัญญา วิชชา วิมุตติ กองอยู่กับพระหมดไม่ได้ อยู่ที่ไหน พระพุทธเจ้าสอนลงที่นี้ ไม่ได้สอนไปต้นไม้ภูเขาอะไร สอนคน ให้พากันตั้งใจประพฤติปฏิบัติ

พระพุทธเจ้ารับสั่งหรือสั่งสอนคำใดแล้วเป็น สวากขาตธรรม ตรัสไว้ชอบๆ ไม่มีที่จะได้เพิ่มเติม ไม่มีที่จะได้ตัดออก สวากขาตธรรมตรัสไว้ชอบทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว จากพระทัยที่บริสุทธิ์ล้วนๆ จึงควรแก่โลกทั้งหลายจะนำไปประพฤติปฏิบัติ ให้พอเหมาะสมกับเพศและวัยของตน จะปล่อยให้อยู่เด่นๆ ด้านๆ มันก็เป็นอย่างนี้แหละ มนุษย์เรา ว่ามนุษย์ฉลาดๆ แต่สิ่งที่โง่เขลาที่สุดก็อยู่กับมนุษย์จะให้ว่าไง กิเลสตัวหนาๆ ตัวเป้งๆ มาอยู่ในบุคคลที่อวดตนว่าฉลาดๆ มันฉลาดกินบ้านกินเมือง ฉลาดทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เรื่องกิเลสเป็นเรื่องทำลายทั้งนั้น เรื่องธรรมเป็นเรื่องส่งเสริมอุ้มชูกัน เรื่องธรรมเป็นอย่างนั้น

วันนี้เป็นวันอาทิตย์ ให้สั่งสมความดีงามเข้าสู่ตน ความดีคือบุญกุศลนี้เข้าสู่ใจ โดยแท้ กิริยาอาการที่เราทำภายนอกเกี่ยวกับเรื่องธาตุเรื่องชั้นธัญญะแยกมาทางจิตใจก็เป็น

บุญเป็นกุศลต่อจิตใจ ก็คือนำไปทำบุญให้ทาน แยกไปทางธาตุทางชั้นก็มาเลี้ยงดูตนเอง เรื่องวัตถุเป็นอย่างนั้น วันเสาร์วันอาทิตย์เป็นวันว่าง โลกสากลทั่วๆ ไปเขาถือวันเสาร์วันอาทิตย์เป็นวันว่าง พุทธศาสนายังตั้งวันเสาร์วันอาทิตย์เข้ามาเป็นวันว่าง บวกกันกับวันพระวันโกน วัน ๑๔-๑๕ คำ ซึ่งเป็นวันพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติหรืออนุญาตให้เป็นวันว่างงานภายนอก ให้บำเพ็ญงานภายในคือการทำบุญให้ทาน เจริญศีล ภาวนา ในวันพระวันโกน เป็นวันสงบอารมณ์

อารมณ์ของใจนี้ไม่มีสงบได้ละ ต้องเอาธรรมมาเป็นน้ำดับไฟ เพราะฉะนั้นวันพระวันโกน วัน ๑๔-๑๕ คำ จึงต้องเข้าไปสู่สถานที่อบรม จะเป็นวัดเป็นวาหรือสถานที่ใดก็ได้ซึ่งเป็นที่สงบสงัด หรือไปทำบุญให้ทานกับพระก็ได้วันเช่นนั้น ให้ไปสงบอารมณ์ อารมณ์ที่เต็มอยู่ในหัวใจของโลกไม่มีใครดูแล ไม่มีใครระงับดับมัน มีแต่เสริมมันไปเรื่อย ๆ โลกจึงร้อนมากทีเดียว พากันตื่นว่าโลกเจริญ ๆ เจริญไปถึงไหนโลกเจริญ มันเจริญไฟเผาหัวคนที่อยู่ในโลกนั้นแหละ ถ้าไม่มีธรรมจ่ม ๆ ไม่สงสัย ถ้ามีธรรมไม่จ่ม ถึงจะจนขนาดไหนไม่มีเงินมีทอง แต่มีสมบัติภายในอ้อมอยู่ในตัว อ้อมอยู่ในหัวใจนั้นแหละ จะเป็นจะตายไม่เดือดร้อนถ้าใจอ้อมธรรมเสียอย่างเดียว ธาตุชั้นธัมมอ้อมอาหารการกินแต่ใจแห้งผากใช้ไม่ได้ เป็นกองทุกข์มากทีเดียว ให้พากันตั้งอกตั้งใจ

เราเป็นเมืองพุทธแท้ๆ พระพุทธเจ้าศาสดาองค์เอกมาสอนมนุษย์เรา เฉพาะอย่างยิ่งเมืองไทยเราเป็นเมืองพุทธควรจะรู้เนื้อรู้ตัวบ้าง อย่าให้เขาลากขึ้นไปถลอกปอกเปิก เขาก็คือพวกกิเลสด้วยกันนั้นแหละ เอาไปถลอกปอกเปิกไม่รู้เนื้อรู้ตัวตายทิ้งเปล่าๆ เยอะ เยอะที่สุด ผู้ที่จะตายมีหลักเกณฑ์มีน้อยมาก ผู้มีหลักเกณฑ์ก็คือผู้อบรมทางด้านศีลธรรม ผู้นี้มีหลักมีเกณฑ์ ตายไหนตายได้สบายๆ มีหลักมีเกณฑ์

ดังที่เราพูดอยู่นี้ท่านทั้งหลายที่เราคุยเธอ เรามีหลักเต็มหัวใจของเราแล้วเราจึงมาสอนโลก พระพุทธเจ้าสอนโลกด้วยพระบรมสุข ไม่มีความทุกข์เจ็บปในพระทัยแม้ชนิดหนึ่ง พระสาวกอรหัตตอรหันต์ท่านเป็นบรมสุขเต็มหัวใจท่าน สอนโลกที่เต็มไปด้วยกองทุกข์นั้นต่างหากนะ นี่สอนโลกที่ติดดินอยู่นี้เราไม่มีทุกข์ในหัวใจเรา ขาดสะบันกันลงไปแล้วด้วยความพากเพียรของเราตั้งแต่ปี ๒๔๙๓ วันที่ ๑๕ พฤษภาคม บนหลังเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ ประกาศปังๆ นี่คือความดีที่หามาได้ พูดอย่างนี้เป็นการโอ้อวดแล้วหรือ

เขาหาชั่วได้ชั่ว หาดีได้ดี พูดเรื่องชั่วเรื่องดี ทำไมจึงพูดไม่ได้ถ้ามันไม่เลยมมนุษย์ไปแล้ว กลายเป็นเปรตเป็นผีไม่ฟังเสียงอรรถเสียงธรรมแล้ว ต้องพูดได้ฟังได้ทั้งนั้นแหละมนุษย์เรา ให้พากันไปคิดนะ ศาสนาพระพุทธเจ้าทำทนาย ใครปฏิบัติดีปฏิบัติชอบขนาดไหนได้ผลมาพูดให้กันฟังดังที่ว่านี้ นี่เราก็แทบล้มแทบตายตั้งแต่ออกก้าวขึ้นสู่เวที

หลังจากได้รับโอวาทจากพ่อแม่ครูจารย์มั่นแล้วถึงกันทีเดียว ใจถึงธรรม จากอรรถธรรมที่ท่านสอนแล้ว ตั้งแต่นั้นทุ่มกันเลยทีเดียว ที่นี้ผลก็ได้มาๆ จนเป็นที่พอใจ ประกาศปางขึ้นมาเลยทีเดียว นี่พอแล้ว การปฏิบัติธรรมพอแล้วอย่างนี้ การปฏิบัติตามกิเลสค้นหาพอแล้วมีไหม ไม่มี วิ่งไปตามมันเท่าไรจมไปๆ วิ่งตามกิเลส ถ้าวิ่งตามธรรมนี้เจริญรุ่งเรือง ถึงขั้นพอพอ

นี่ก็บอกชัดๆ เราพอทุกอย่างแล้ว การที่จะละชั่วทำดีละที่ไหน มันพออยู่ในหัวใจนี้แล้ว ดีเป็นสมมุติ ชั่วเป็นสมมุติ เมื่อถึงขั้นบริสุทธิ์เลิศเลอแล้วเหล่านี้เป็นสมมุติ เป็นทางเดิน เมื่อถึงความพ้นทุกข์แล้วหายทุกอย่าง เราสอนโลกเราสอนด้วยความเป็นห่วงโลกนะ เราไม่ได้เป็นห่วงเรา เราพอทุกอย่างทุกอย่างแล้ว จากการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เรียกว่าพุทธศาสนา เอาให้เห็นประจักษ์ในใจชิว ไม่ต้องไปถามหาพระพุทธเจ้าเป็นองค์เช่นไร ขอให้จำขึ้นที่จิตใจ ศาสตราจารย์เอกเป็นอันเดียวกัน จากใจที่บริสุทธิ์ ที่เป็นธรรมชาติด้วยกันทั้งนั้นแหละ ฟังให้ดีนะเราพูดให้ชัดๆ

หาดีได้ดี หาชั่วได้ชั่ว ทำไมพูดไม่ได้ ถ้าไม่ให้กิเลสมันเย็บปากๆ ถึงพูดดีไม่ได้ ถ้าพูดชั่วเอาจนตายก็ได้ อย่างนั้นแหละ พวกนี้พวกจม จมไปตามกิเลส เอาละพอ ให้พร
หลังจั้งหัน

(ลูกศิษย์กราบเรียนเรื่องจะมีการปฏิสังขรณ์พระอารามวัดบวรนิเวศวิหาร) บอกถึงเรื่องราววัดบวรฯที่จะปฏิสังขรณ์ ก็มีเท่านั้น (คงอยากให้หลวงตาทราบว่าเป็นสมเด็จ พระสังฆราชมีพระนามมัธยมบรมณี) วัดบวรฯจะเรียกว่าวัดเราก็ถูก กุฎิคอยทำปราโมช เป็นกุฎิที่สมเด็จพระสังฆราชประทับอยู่ที่นั่นแต่ก่อน ระยะเวลาหลังก็คงจะอยู่ที่นั่นละมั้ง เราก็พักอยู่กับท่านที่แรก ท่านนิมนต์ให้พักข้างบน เราไม่ไป เราบอกท่านจะพักอยู่ข้างล่างไว้ เวลาสำคัญๆ ท่านจะพูดกับเราโดยเฉพาะ ปรีกษาปรารภอะไรลึกลับซับซ้อนแปลกๆ ต่างๆ ท่านจะปรีกษาโดยเฉพาะๆ

ที่สำคัญก็คือพอเวลาเราก้าวเข้าวัดบวรฯ นี้ ภาระท่านปลดเปลื้องมาเลยเทียว มอบให้เราหมดเทศน์อบรมประชาชน วันพระวันอะไรต่ออะไรตอนเย็น ตอนเช้าท่านก็ทำตามพิธีของท่าน ตอนเย็นเราละเป็นผู้อบรมประชาชน ท่านเปลื้องภาระการเทศน์ได้เยอะถ้าไปที่ไร ท่านมอบให้เลยนะ ท่านเทศน์มักจะเทศน์เรื่องกรรมฐาน พอดีเราไปนั้น เราเป็นกรรมฐานใหญ่ เข้าใจไหม ท่านก็โยนตูมให้

มีนิทาน คือหมีมันเห็นคน มันโดดเข้ามาจะตะปบคนกัดคน คนก็เลยโดดเข้าไป ต้นไม้ หมีมันก็ตะปบมาทั้งสองขาหมี พอดีคนก็จับขาหมีได้ทั้งสอง เลยต้นกันไปต้นกันมา หมีจะตายก็โดดอย่างแรง หัวคนก็ชนต้นไม้ คนจะตายก็จับขาหมีดึงปั้งปั้งๆ คือสมเด็จพระสังฆราชท่านจับขาหมีอยู่ เข้าใจไหมละ ชัดกันปั้งปั้งๆ พอเห็นเราไป อะไร

นั่นนะ กำลังจับขามี่ๆ มาช่วยหน่อย พอเราจับขามี่ได้ท่านเปิดหนีเลย เรากับขามี่เลย
 ชัดกันปั้งปั้งๆ ปานนี้ยังคงไม่หยุดละมั้ง นั่นละนิทานย่อๆ รับกัน ท่านโยนขามี่ให้เรา
 ไปที่ไรเป็นอย่างนั้นละ

เรื่องจิตตภาวนาท่านสนพระทัยทางด้านอานาปานสติ เวลาคุยกันโดยเฉพาะก็
 คุยธรรมะจิตตภาวนาล้วนๆ ท่านก็ทราบเรื่องราวทราบได้ดี ทราบจนวิถีจิตวิถีธรรม
 การพิจารณาอะไรๆ เพื่อจะเป็นแนวทางให้ท่านพิจารณาต่อไป ความหมายว่านั่น สอน
 สังฆราชต้องสอนอย่างนั้นซิ ต้องหาอุบายวิธีพูดสอนไปในตัว ท่านสนพระทัยมากการ
 ภาวนา ท่านทำอานาปานสติ คุยกันสนุกดินะสองต่อสอง ไปที่ไรท่านก็โยนภาระให้เรา
 ละ สำคัญตรงนี้ ไปที่ไรหนักนะถ้าไปวัดบวรฯ หนักมากเทศน์อบรมประชาชน ตอนเย็น
 ละไปเทศน์กรรมฐานที่ตึกมหามกุฏหรือตึกอะไรที่รวมใหญ่นั้นละ เราไปที่นั่น เขาก็มา
 ฟังที่นั่นฟังเทศน์ เทศน์อบรมเขาทางด้านภาวนา

ท่านภาระหนักมากการเทศน์ว่ากร เราไปที่ไรรู้สึกที่ท่านเบาลงมาก เราก็หนัก
 มากเหมือนกัน ตั้งแต่เราสร้างวัดที่สวนแสงธรรมแล้วไม่ได้ไปอีกเลย แต่ก่อนรกรากก็
 จอดได้สะดวกสบาย ทุกวันนี้แน่นหมด แม้แต่กลางวัดบวรฯ ที่เป็นสนามก็ดูว่าเป็นตึก
 เป็นอะไรขึ้นแล้วทุกวันนี้ หาที่จอดรถไม่ได้เลย ก็พอดีเรามีสวนแสงธรรม สถานที่จอด
 รถกว้างขวางเหมาะสม ตั้งแต่บัดนั้นมาเราเลยไม่ได้เข้าวัดบวรฯ ไม่ได้เข้าอีกเลย ไปก็บึ่งไป
 ฝุ่นเลยไปสวนแสงธรรม พักที่นั่นเลย

วัดไหนก็ไม่ไปพักในกรุงเทพ ตั้งแต่สร้างสวนแสงธรรมแล้ว ไปสวนแสงธรรม
 ที่เดียวเลย แต่ก่อนเราเป็นพระหลายวัด ถ้ามีธุระเกี่ยวข้องกับวัดใดก็ไปพักวัดนั้นๆ
 ทำธุระ วัดไหนพักหมดแหละ เพื่อนฝูงมีเยอะในกรุงเทพ วัดบวรฯ วัดเทพศิรินทร์
 วัดนรนาถา วัดบรมนิวาส วัดสัมพันธวงศ์ วัดไหนไปหมดนั่นแหละ พักวัดไหนก็พักได้
 เพื่อนฝูงมีเยอะ ตั้งแต่มาสร้างสวนแสงธรรมแล้วนี่จึงไม่ไปวัดไหนเลย ไปสวนแสงธรรม
 คนก็ไปรวมที่นั่นสะดวกสบาย เรื่องรถจอดได้สะดวกหมด วัดบวรฯ ทุกวันนี้ไม่มีที่
 จอดรถนะเพราะแน่นไปหมดเลย

ขอให้พี่น้องทั้งหลายสนใจทางด้านอรรถด้านธรรมให้มากนะ กิเลสเข้าตีหัวใจ
 จมใจจะแตก ใจจะระเบิดแล้วนะ ยังไม่ตายหัวใจจะระเบิดแล้วภายใน มีแต่ไฟแต่ไฟ
 เผาไหม้ในหัวใจตลอดเวลา อย่าดูแต่เรื่องโลกๆ ดูตั้งแต่เรื่องนอกๆ ให้ดูภายในมันถึง
 ชัดเจนมาก โลกนี่คือไฟเผาโลก ได้แก่งกิเลสเผาหัวใจสัตว์ มันเผาอยู่ภายในใจ ไม่มีคำ
 ว่าชาติชั้นวรรณะ กิเลสเหยียบแหลกหมด เอาธรรมจับรู้หมดเลย มีแต่กิเลสเหยียบ
 เหยียบไม่ได้แต่ท่านผู้สนใจในธรรม ถึงเหยียบก็ต่อสู้อยู่ เรียกว่านักมวยต่อยกัน นัก
 ภาวนาต่อยกับกิเลส ไม่ใช่กับภิกษุภิกษุทั้งหลาย กิเลสเหยียบแหลกๆ ทั้งนั้น

ใครจะเอาภายนอกมาหลอกก็เป็นเรื่องของกิเลสเหยียบหัวธรรมทั้งนั้น ตัวนี้มีแต่กิเลสเหยียบหัวธรรม ถ้ามีธรรมก็เหยียบหัวกิเลส จะมีอยู่บ้างก็ในวงกรรมฐาน เรายอมรับว่ามี นั่นท่านตั้งใจปฏิบัติอยู่ในป่าในเขา ยกตัวอย่างเช่นวัดถ้ำภูว คือตอนค่ำหัวหน้าท่านจะมาประชุมเอาเทพครูบาอาจารย์ ส่วนมากก็มีแต่เทพของเรานี่ละมากกว่าเพื่อน ไม่ว่าไปที่ไหนๆ เทพของเรารู้สึกจะออกหน้า ที่วัดถ้ำภูวพอตกค่านี้นักก็มารวมกันเปิดเตปขึ้นฟัง นั่งสมาธิฟัง หนึ่งกัณฑ์ จากนั้นแล้วใครอยากจะถูกไปไหนก็ไป ไม่ถูกจะนั่งภาวนาต่อไปก็ได้ เทศน์วันละหนึ่งกัณฑ์ กัณฑ์เทศน์นะ เทปวันละหนึ่งกัณฑ์ๆ ท่านอบรมฟังตลอดเวลา ไม่มีใครมายุ่งกวน

นั่นคือสถานที่อบรมธรรม ระหว่างธรรมกับกิเลสต่อสู้กันบนหัวใจ ต่อกันด้วยจิตตภาวนา อย่างอื่นกิเลสไม่กลัว ถ้าจิตตภาวนานี้กิเลสกลัว ใครมีสติดีเท่าไรกิเลสก็กลัว ยิ่งกลัวมากเข้าๆ สติจึงเป็นสำคัญมากนะนักภาวนาเรา ถ้าสติยังดีอยู่แล้วกิเลสจะมากขนาดไหนออกไม่ได้ มันออกทางสังขารคือความคิดความปรุง อวิชชาตันมันให้คิดไม่ได้คิดมันอึดอันตันใจจะเป็นจะตาย คือมันตันออกมาก

ผู้ที่ตั้งหน้าตั้งตาภาวนาที่ยังไม่ได้หลักได้ฐานให้เอาคำบริกรรม จะเป็นพุทโธก็ได้ ธัมโม สังโฆ หรือธรรมบทใดก็ได้ ด้วยสติเป็นเครื่องบังคับอยู่กับคำบริกรรมนั้นๆ อย่าให้เพลินสติ กิเลสจะออกไม่ได้นะ คำบริกรรมนั้นละปิดประตูทางของกิเลสเกิด เมื่อสังขารมาปรุงทางด้านธรรมะแล้ว สังขารจะปรุงทางด้านสมุทัยคือกิเลสมันก็ปรุงไม่ได้ ก็มีแต่สังขารปรุงทางด้านธรรมะๆ เรื่อย สังขารปรุงมากเท่าไรจิตใจก็ค่อยเย็นลงๆ สงบเย็น นี่สังขารสองสังขารต่างกัน สังขารฝ่ายสมุทัยคือกิเลสปรุงมากเท่าไรเป็นพินเป็นไฟมากเท่านั้น ถ้าสังขารฝ่ายธรรม เช่นคำบริกรรม เราตั้งรากฐานเพื่อความสงบใจในเบื้องต้น ตั้งรากฐานคือคำบริกรรม แล้วมีสติติดแนบอยู่กับคำบริกรรมไม่ให้เพลินกิเลสประเภทสังขารสมุทัยจะเกิดเกิดไม่ได้

คือสังขารทางด้านธรรมะทำงานอยู่ตลอดเวลา สังขารกิเลสก็เกิดไม่ได้ ที่นี้ใจก็สงบเย็น นี่ละสังขารสองอย่างนี้ต่างกัน สังขารของกิเลสเกิดแล้วเป็นพินเป็นไฟเผาไหม้ตัวเอง สังขารของธรรมเกิดขึ้นแล้วระงับเป็นน้ำดับไฟ ความคิดความปรุงของกิเลสเกิดไม่ได้ สังขารของด้านธรรมะปิดแน่นๆ ตลอด นั่นละที่นี้จิตใจก็สงบ พอสงบแล้วเราก็เร่งทางด้านภาวนาของเราให้หนักเข้าด้วยสติ เพลอไม่ได้นะสติ เรื่อยไป นี่ละผู้ที่ตั้งรากฐานไม่ได้จะตั้งได้จิตจะสงบได้ พอจิตสงบแล้วก็เชื่อมเข้าไปหาสมาธิคือความแน่นอนหมั่นคงของใจ

จิตใจมีความแน่นอนหมั่นคงแล้วก็อิมอารมณ์ ไม่อยากคิดอยากปรุงอะไรๆ ทั้งนั้น ทั้งๆ ที่อยากคิดแต่ก่อนจนกระทั่งอกจะแตกจะพัง เพราะสังขารสมุทัยตัน

ออกมาให้คิดให้ปรุง แต่พอสังขารฝ่ายธรรมปิดทางเดินของมันมากเข้าๆ มันเกิดไม่ได้ เพราะมีแต่สังขารฝ่ายธรรมทำงานอยู่ปากช่องนั้นไม่ให้มันออก ใจก็สงบเย็นๆ จนใจกลายเป็นสมาธิ เมื่อใจเป็นสมาธิแล้วสังขารฝ่ายกิเลสก็ไม่ค่อยเกิดละที่นี้ จนกระทั่งถึงความคิดปรุงขึ้นมาแยบยับรำคาญ อำนาจแห่งสมาธิคือความมั่นคงของใจสงบแน่น ความสงบแนวเป็นความสุขของขั้นสมาธิ ความคิดความปรุงไม่ยุ่งกวนเลย นั่งอยู่ที่ไหน ได้ทั้งนั้นๆ จิตเป็นสมาธิเป็นอย่างนั้น ไม่อยากคิดอยากปรุงอะไรมันกวนใจ มีแต่ความรู้แนวอยู่อันเดียว เรียกว่าสมาธิมั่นคง

จากนั้นก็ออกทางด้านปัญญา สมาธิเป็นแต่เพียงว่าตีอารมณ์ของใจให้เข้าสู่จุดรวมสงบ ภาวนาให้จิตสงบ พอจิตสงบเป็นสมาธิแน่นหนามั่นคงแล้วให้ออกทางด้านปัญญา พิจารณาเรื่องธาตุเรื่องขันธ์เรื่องเป็นเรื่องตาย ทางกรรมฐานของท่านสอนว่า เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ท่านบอกย่อๆ เพียงนี้ก่อน แล้วก็ครอบไปหมดนั้นแหละ จากนั้นเราจะคลี่คลายไปถึงอาการ ๓๒ ในสกลกายของเขาของเราได้ทั้งนั้น พิจารณาเรื่องปัญญานี้จะสว่างกระจ่างแจ่มออกไปไม่มีสิ้นสุด ทำให้เพลินในการพิจารณา ระงับดับทุกข์ไปเป็นลำดับลำดับจากการพิจารณาทางด้านปัญญา โดยถือสังขาร เกสา โลมา เป็นต้น เป็นพื้นฐานแห่งการทำงาน พิจารณาอย่างนั้นแล้วแยกขยายออกไปจิตใจก็กว้างขวางเบิกบาน นี่ละที่นี้ถอนกิเลสถอนด้วยปัญญา ส่วนสมาธินั้นตีกิเลสทะลอมเข้ามา ปัญญาคลี่คลายออกฆ่าฟันรันแทงกัน นี่เป็นการดำเนินที่ถูกต้องเหมาะสมมากที่สุดทีเดียว

ผู้ภาวนาถ้าจิตสงบแล้ว เวลาสงบก็ปล่อยให้สงบ เวลาถอยออกมาจากความสงบแล้วให้ใช้ปัญญา อย่าอยู่อย่าเสียดายความสงบ ที่สงบแล้วสงบเล่าอยู่นั้น ได้เท่านั้นแหละ ฆ่ากิเลสไม่ได้เป็นแต่เพียงสงบ ทางปัญญาต่างหากฆ่ากิเลส พอคลี่คลายออกทางด้านปัญญานี้เป็นการฆ่ากิเลสไปในตัวแหละ เสร็จเรื่อยๆ ไปเลยนักปฏิบัติ ท่านจึงว่า ศีล สมาธิ ปัญญาท่านบอกไว้แล้ว ศีลเป็นพื้นฐานแห่งผู้รักษาศีล ถ้าทำดีอยู่แล้วไม่เป็นกังวล สมาธิแต่ใจมันยังไม่สงบ มันวุ่นวายส่ายแสแล้วทำจิตตภาวนาให้ใจสงบด้วยบทรธรรมบทใดก็ได้ เมื่อใจสงบแล้วใจก็เย็น

สงบหลายครั้งหลายหนก็สร้างฐานแห่งความมั่นคงขึ้นมา จนกลายเป็นสมาธิ เมื่อจิตเป็นสมาธิแล้วเป็นจิตที่มั่นคงในขั้นขั้นสมาธิ ไม่อยากคิดอยากปรุงอะไร อยู่ที่ไหนอยู่ได้ทั้งวัน ความคิดความปรุงมันกวนใจ แต่ก่อนอยากคิดอยากปรุงไม่คิดไม่ได้เหมือนอกจะแตก เวลาสมาธิทับหัวมันเข้าไปแล้วความคิดความปรุงระงับดับไป คิดอะไรขึ้นมารำคาญไม่อยากคิด นี่ก็ติดสมาธิ เวลาสมาธิแน่นหนามั่นคงจริงๆ แล้วจิตติด

ได้นะ อยู่ที่ไหนอยู่ได้ทั้งวันไม่คิดไม่ปรุงอะไร แน่วอยู่กับความรู้อันเดียว เอกัคคตา
 ธรรม์ เอกัคคตาจิต อยู่อันเดียวนั้นเสีย

จึงแยกออกจากนี้ไปทางด้านปัญญา ให้พิจารณาคลีคลายสิ่งควบคุมทั้งหลายที่
 เกี่ยวกับอุปาทานยึดมั่นถือมั่นในกันอยู่ ขึ้นตั้งแต่ เกสา โลมา นขา ทนต์ตา ตโจ ไล่เข้าไป
 จนถึงอาการ ๓๒ หมดทั้งร่างกายของเรา คลีคลายดูทุกสัดทุกส่วน ว่าอสุภะอสุภังมันก็เป็น
 ป่าช้าผีดิบ แนะ ทุกข์ อนิจจัง อนตตา อยู่ในนี้หมด ออกไปข้างนอกก็ป่าช้านอกป่า
 ช้าใน ป่าช้าในคือป่าช้าผีดิบเราที่ยังไม่ตายนี้แหละ เป็นป่าช้าเต็มตัวของมันเป็นแต่
 เพียงว่ายังไม่ตาย ป่าช้าผีตายก็ไปดูตามป่าช้า เพราะฉะนั้นท่านจึงสอนให้ไปดูป่าช้า ผู้ที่
 ภาวนายังไม่ได้หลักได้ฐานภายในป่าช้าผีดิบนี้ ก็ให้พิจารณาป่าช้าผีตายเสียก่อน แล้ว
 น้อมเข้ามาสู่ป่าช้าผีดิบ ปล่อยป่าช้าข้างนอกเข้ามาสู่ป่าช้าข้างใน กระจายนี้ออกไปแตก
 กระจายไปหมดเลย นี้เรียกว่าปัญญา พิจารณาอย่างนี้

ผู้ที่มุ่งต่อมรรคผลนิพพานจะไม่พ้นจากจุดนี้ไปได้เลย พิจารณาอันนี้กว้างขวาง
 เท่าไรจิตใจยิ่งเบิกกว้างออกไป สติปัญญาเฉลียวฉลาดรอบคอบ ทุกแง่ทุกมุมไปได้หมด
 ปัญญา ไม่มีอะไรจะฉลาดแหลมคมกว้างขวางลึกซึ้งยิ่งกว่าปัญญา เมื่อพิจารณาไปแล้ว
 มันพอแล้วมันปล่อยเอง ปล่อยทั้งนั้นละ ร่างกายของเราที่พิจารณามาแบบซุลมุนวุ่นวาย
 เมื่อมันอึดตัวแล้วมันปล่อย อสุภะอสุภัง ทุกข์ อนิจจัง อนตตา ไม่มีเลย ปล่อย อึดจาก
 นามธรรม พิจารณานามธรรมความเกิดดับของจิต สังขารความปรุง พิจารณาเข้าไปไล่
 เข้าไปหาจิต ส่วนหยาบส่วนร่างกายนี้มันปล่อยมันวางไป

การปล่อยวางนี้ตั้งแต่ชั้นอนาคาไป คือพอใกล้ทุกอย่างแล้วเรียกว่าอนาคา มัน
 หากรู้ในตัวเอง อนาคา กามราคะหมดไปในจุดนั้นแหละ จากนั้นก็เป็นนามธรรม เรา
 ฝึกซ้อมกามราคะที่ว่ามันสิ้นไป แต่ที่เป็นผุยุเป็นผองอะไรมันยังติดอยู่นั้นชักพอกเข้า
 ฝึกซ้อมเข้าไป สิ่งเหล่านี้ก็กระจายออกไปหมดไปๆ ผ่องใสเต็มที่เป็นอนาคาเต็มภูมิ
 จากนั้นก็พิจารณาถึงเรื่องนามธรรม ความคิดความปรุง สังขารสัญญาี่ละสำคัญปรุง
 มันออกมาจากจิตๆ ไล่เข้าไปๆ ทีแรกร่างกายปกคลุมไว้ ติร่างกายแตกกระจายเข้าไป
 ยิ่งเหลือนามธรรมอาการของจิต ตามอาการของจิตเข้าไปสู่ใจ

เข้าไปสู่ใจ เข้าออกๆ พิจารณาเดี่ยวก็ไปถึงรากใหญ่ของมัน อวิชชาปจฺจยา สง
 ขารา มันก็เข้าไปอยู่ข้างในนั้น พอเข้าถึงนั้นแล้วมันเลื่อนอวิชชาลงโดยสิ้นเชิงแล้วหมด
 นั้นละท่านว่าท่านสิ้นกิเลส คือ อวิชชาปจฺจยา เป็นกิเลสตัวสุดท้าย ขาดลงไปแล้วไม่มี
 กิเลสจึงไม่มีใจของท่านผู้สิ้นกิเลสแล้ว เช่นใจพระอรหันต์ไม่มี กิเลสก็ไม่มี ผลสุดท้าย
 กรรมฐานก็ไม่มี พิจารณากรรมฐาน กรรมฐานที่ตั้งแห่งงาน แปลแล้วแปลว่าที่ตั้งแห่ง
 งาน งานเพื่อถอดถอนกิเลสตัวอุปาทานมันยึดสิ่งเหล่านี้ พิจารณาหลายครั้งหลายหน

มันถอนได้ ถอนได้มันก็ปล่อยวาง ปล่อยวางทั้งร่างกายเหลือแต่นามธรรม มันหากรู้เอง เวลามันอิมตัวแล้วรู้ ไม่เอา เข้าไปนามธรรมจนกระทั่งถึงจิต เมื่อเข้าถึงจิตแล้วก็ไปม้วนเสื่อกันที่จิต อวิชชาปุจฺจยา นั้นละขาดสะบั้นลงไปแล้วโล่งหมด เรื่องใจนี้ไม่มีอะไรติดตันอันตื้นเหมือนแต่ก่อน

กิเลสนั้นละบีบบังคับให้ติดเขาติดเรา เมื่อไม่ติดเขาติดเราแล้วจิตใจมันเบิกกว้างออกไปหมด เป็น สุญญโต โลภ กิ ว่างไปหมดเลย ไม่ติดอะไร จะแสดงอะไรได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย เพราะไม่มีอะไรเข้ามาเป็นเครื่องกีดขวางจิตใจ ใจก็สะดวกสบาย นี่การพิจารณาพิจารณาอย่างนี้ เราพูดนี้เราพูดเพียงย่อ ๆ นะ แต่การพิจารณากันบนสนามบนเวทีนั้นมันพืดกันเสียจนແหลก ข้าแล้วข้าเล่า เอาจนชำนาญชำนาญให้พอ เมื่อพอแล้วมันก็ปล่อยของมันเอง ๆ

นี่เราพูดถึงเรื่องพิจารณากรรมฐาน ผู้ที่บำเพ็ญทำอย่างนี้แล้วมรรคผลนิพพานไม่ไปไหนละ อยู่ชั่วเอี่ยม ๆ เข้าไปเลย ถ้าพิจารณาอย่างนี้ ถ้าไม่พิจารณาอย่างนี้ จนกระทั่งวันตายก็ไม่มีความรู้ที่เป็นสมบัติของตัวเอง มีแต่ความรู้ด้วยความจดจำมา จำจากคัมภีร์นั้นคัมภีร์นี้มากก็เป็นนอนแทะกระดาษเฉย ๆ ถ้าไม่สนใจปฏิบัติ เมื่อสนใจนำอันนั้นมาปฏิบัติคลี่คลายตัวเองออกก็เห็นผลขึ้นมา ผลนี้เป็นสมบัติของเรา รู้มากรู้น้อยเป็นสมบัติของเรา จนกระทั่งรู้กระจ่างแจ้งไปหมดเป็นสมบัติของเราโดยสมบูรณ์ เช่น วิมุตติหลุดพ้นเป็นสมบัติของตนโดยสมบูรณ์ นี่ละท่านมีที่ยึดมีที่เกาะท่านมีที่พึ่ง จิตใจมีที่พึ่งเป็นอย่างนี้

ที่พึ่งของกายสมบัติเงินทองข้าวของยศถาบรรดาศักดิ์ ที่พึ่งส่วนนั้นใจก็ไปยึดไปเกาะเขาเพียงเท่านั้น แต่หาเป็นตนเป็นตัวเป็นเนื้อเป็นหนังไม่ได้ แต่พอธรรมเข้ามาสู่ใจแล้ว ใจกับธรรมกลมกลืนกันแล้วก็ปล่อยข้างนอก อันนี้ก็เป็นที่พึ่งของตนโดยลำดับลำดับา จนกระทั่งเป็นที่พึ่งอย่างพอตัว นี่การสร้างจิตใจ ที่พึ่งของใจ ให้พากันสร้างอย่างนี้ ภาวนาก็ภาวนาไป การทำบุญให้ทานเพื่อหนุนจิตใจของเราให้สูงขึ้นทั้งนั้นแหละ การภาวนาเป็นอันดับหนึ่งหนุนขึ้น ๆ จนกระทั่งพันทุกข์ได้ด้วยอำนาจแห่งบารมีที่สร้างมามากน้อยมารวมตัวกัน เป็นเพชรฆาตสังหารกิเลสให้ขาดสะบั้นไปโดยสิ้นเชิงไม่มีเหลือจากความดีของเรานั้นแล ให้พากันจดจำเอานะ

เวลานี้จิตใจมันไขว่คว้าตั้งแต่ทางโลก เพราะฉะนั้นจึงหาความสุขไม่ได้ ไขว่คว้าทางโลกก็เป็นเรื่องการไขว่คว้าตามกิเลส มันก็เป็นกิเลสวันยังค่ำ กิเลสก็สร้างทุกข์ให้คุณตลอดไป ไม่เหมือนธรรม ธรรมนี้ชวนชวยเท่าไรยิ่งสร้างความสุขความเจริญร่มเย็นเป็นสุขขึ้นมา สร้างเต็มที่แล้วสว่างจ้าเลย นั่น สร้างธรรมเป็นอย่างนั้น พากันจำเอา เอาละวันนี้พูดเพียงเท่านี้ละพอ

รับฟังรับชมพระธรรมเทศนาของหลวงตา ได้ที่
www.Luangta.com หรือ www.Luangta.or.th
และรับฟังจากสถานีวิทยุสวนแสงธรรม กรุงเทพฯ และสถานีวิทยุอุดร
FM 103.25 MHz